

6 edycja

Umiejętności polonistyczne, matematyczne
i przyrodnicze trzecioklasistów

Autorzy:

Monika Czajkowska

Anna Hartman

Umiejętności polonistyczne, matematyczne i przyrodnicze trzecioklasistów

Raport ze Sprawdzianu Kompetencji Trzecioklasisty Omnibus 2021

Monika Czajkowska

Anna Hartman

1. Wprowadzenie	2
2. Informacje o badaniu Omnibus	3
2.1. Cele badania	3
2.2. Konstrukcja narzędzi badawczych	3
2.2.1. Konstrukcja zadań w części polonistycznej	3
2.2.2. Konstrukcja zadań w części matematycznej	4
2.2.3. Konstrukcja zadań w części przyrodniczej	4
3. Ogólne wyniki badania	5
3.1. Wyniki badania w części polonistycznej	5
3.1.1. Wyniki ze sprawdzianu podstawowego	5
3.1.2. Wyniki ze sprawdzianu dodatkowego	12
3.2. Wyniki badania w części matematycznej	18
3.2.1. Wyniki ze sprawdzianu podstawowego	19
3.2.2. Wyniki ze sprawdzianu dodatkowego	25
3.3. Wyniki badania w części przyrodniczej	32
4. Podsumowanie	35

1. Wprowadzenie

Ogólnopolski Sprawdzian Kompetencji Trzecioklasisty Omnibus w 2021 r. odbył się na wiosnę.

Warunkiem uczestnictwa w badaniu było zgłoszenie klasy – za pośrednictwem strony internetowej – przez dyrektora szkoły.

W pierwszym dniu sprawdzano umiejętności polonistyczne, w kolejnych dniach – umiejętności matematyczne i przyrodnicze uczniów kończących I etap edukacyjny. Na rozwiązanie zadań w częściach: polonistycznej i matematycznej uczniowie mieli po 90 minut, a w części przyrodniczej 45 minut. Ponieważ trzecioklasiści mogą mieć trudności z koncentracją przez tak długi czas, przyjęto, że nauczyciel może w trakcie sprawdzianu zrobić maksymalnie dwie przerwy; czas ich trwania nie był wliczany do czasu pisania sprawdzianu (a zatem 90 minut to czas efektywnej pracy ucznia).

Po zakończonym sprawdzianie nauczyciel oceniał prace swoich uczniów zgodnie z otrzymanym kluczem, a następnie poprzez platformę internetową wprowadzał wyniki do systemu. Po wprowadzeniu wyników nauczyciel otrzymywał raport podstawowy, który zawierał informacje dotyczące osiągnięć poszczególnych dzieci w zakresie kompetencji polonistycznych i matematycznych oraz przyrodniczych. Ponadto nauczyciel otrzymywał rekomendacje przeznaczone dla niego i dla rodzica.

Wskazane byłoby, aby nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej wspólnie z nauczycielami języka polskiego, matematyki i przyrody, którzy będą uczyli dzieci w klasie IV, dokonali analizy wyników i omówili zalecenia zamieszczone w rekomendacjach.

Należy pamiętać, że nie można oceniać efektów pracy dziecka czy nauczyciela wyłącznie na podstawie Omnibusu. Sprawdzian ten jest tylko jednym z narzędzi, które pozwalają na określenie mocnych i słabych stron ucznia.

Nie należy też porównywać wyników badania Omnibus z wynikami podobnych badań przeprowadzonych przez rozmaite instytucje. Każde z takich badań miało inne cele.

2. Informacje o badaniu Omnibus

2.1. Cele badania

Głównym celem badania było określenie stopnia opanowania przez uczniów klas III umiejętności z zakresu edukacji polonistycznej, matematycznej i przyrodniczej, określonych w podstawie programowej dla I etapu edukacyjnego.

W przypadku edukacji polonistycznej są to umiejętności skoncentrowane wokół rozumienia czytanego tekstu, analizowania przeczytanego tekstu, redagowania wypowiedzi pisemnej (z uwzględnieniem poprawności gramatycznej i ortograficznej). Są to również umiejętności opisane w podstawie programowej z zakresu kształcenia językowego.

Do najważniejszych, szczegółowych umiejętności matematycznych należą m.in.: liczenie, rachowanie, dostrzeganie prawidłowości, rozwiązywanie zadań tekstowych, rozpoznawanie figur geometrycznych, wykonywanie pomiarów. Są one konieczne do kształtowania i rozwijania umiejętności złożonych, czyli modelowania matematycznego, tworzenia strategii rozwiązywania zadań i prowadzenia rozumowań preferowanych w matematyce, stanowiących cel kształcenia matematycznego. Bardzo ważne są umiejętności służące do rozwiązywania problemów oraz zdolność do uczenia się, więc przyjęto, że w trakcie rozwiązywania zadań matematycznych uczeń będzie miał możliwość korzystania z różnych pomocy dydaktycznych przygotowanych przez nauczyciela. Ponadto obowiązkowo każdy uczeń musiał mieć do dyspozycji: długopis, ołówek, gumkę i linijkę.

W zakresie kształcenia przyrodniczego sprawdzano stopień opanowania umiejętności opisanych w podstawie programowej.

2.2. Konstrukcja narzędzi badawczych

2.2.1. Konstrukcja zadań w części polonistycznej

Umiejętności polonistyczne uczniów badane były w czterech obszarach:

- czytanie (w tym również umiejętności związane z analizą tekstu),
- pisanie (w tym również umiejętności związane z redagowaniem wypowiedzi),
- gramatyka (osiągnięcia z zakresu kształcenia językowego),
- ortografia (przestrzeganie poprawności ortograficznej).

Zaproponowane narzędzie badawcze pozwalało ocenić umiejętności w różnych obszarach, uwzględniając w kryteriach oceny realizacji zadania to, by np. błędy ortograficzne nie wpływały na negatywną ocenę poziomu rozumienia treści. Sprawdzian podstawowy składał się z 14 zadań. W niektórych zadaniach sprawdzane były umiejętności z różnych obszarów. Łącznie uczeń mógł otrzymać w sprawdzianie podstawowym maksymalnie: 12 p. w obszarze czytanie (w tym również za analizę tekstu), 9 p. w obszarze pisanie (w tym również redagowanie kilkudzaniowej wypowiedzi: podziękowania, ogłoszenia, listu), 20 p. w obszarze gramatyka (znajomość zasad gramatyki oraz umiejętność ich stosowania) i 8 p. w obszarze ortografia (przestrzeganie poprawności ortograficznej). W sumie uczeń w części polonistycznej mógł otrzymać 49 p. W sprawdzianie podstawowym użyto dwóch wersji – A i B. Zadania różniły się kolejnością odpowiedzi oraz ich układem. Sprawdzian dodatkowy składał się z 7 zadań, które – podobnie jak w sprawdzianie podstawowym – pozwalały sprawdzić jednocześnie różne kompetencje. W sumie uczeń mógł otrzymać w nim maksymalnie: 9 p. w obszarze czytanie (w tym również za analizę tekstu), 6 p. w obszarze pisanie (także za redagowanie opowiadania i opisu), 15 p. w obszarze gramatyka (kompetencje językowe) oraz 6 p. w obszarze ortografia (przestrzeganie poprawności ortograficznej), co oznacza, że maksymalnie w sprawdzianie dodatkowym uczeń mógł otrzymać 36 p.

2.2.2. Konstrukcja zadań w części matematycznej

Umiejętności matematyczne uczniów badane były w czterech obszarach:

- sprawność rachunkowa,
- geometria,
- rozumowania matematyczne,
- zadania tekstowe.

Sprawdzian podstawowy składał się z 15 zadań. Za pomocą trzech zadań sprawdzano sprawności rachunkowe; czterech – umiejętności geometryczne; czterech – umiejętności prowadzenia rozumowań matematycznych; kolejnych czterech – umiejętności rozwiązywania zadań tekstowych. Z użyciem sprawdzianu podstawowego badano poziom opanowania umiejętności określonych w obecnie obowiązującej podstawie programowej. Za rozwiązanie zadań z każdego obszaru uczeń mógł otrzymać maksymalnie 10 p. (łącznie 40 p.). W sprawdzianie podstawowym użyto dwóch wersji – A i B. Kolejne zadania w obu wersjach sprawdzały te same umiejętności i nie różniły się istotnie stopniem trudności.

Sprawdzian dodatkowy składał się z 8 zadań (po 2 z każdego obszaru). Za rozwiązanie zadań z każdego obszaru uczeń mógł otrzymać maksymalnie 5 p. (łącznie 20 p.). Zadania w sprawdzianie dodatkowym były znacznie trudniejsze niż w sprawdzianie podstawowym. Miały nietypową formę, wymagały badania zależności, łączenia ze sobą różnych informacji lub rozpatrywania różnych możliwości. Przeznaczone były dla uczniów uzdolnionych matematycznie, którym rozwiązywanie trudniejszych zadań sprawia przyjemność, a uzyskanie właściwego wyniku przynosi satysfakcję. W sprawdzianie użyto tylko jednej wersji sprawdzianu dodatkowego.

2.2.3. Konstrukcja zadań w części przyrodniczej

Sprawdzian przyrodniczy składał się, podobnie jak dwa pozostałe, z zestawów zadań w dwóch wersjach A i B. Uczeń łącznie mógł otrzymać 24 p. Zestaw obejmował 8 zadań, których forma była różna. Urozmaicona była także ich strona graficzna: rysunek, tabela, mapa. Każde z zadań w obu wersjach sprawdzało te same umiejętności.

3. Ogólne wyniki badania

3.1. Wyniki badania w części polonistycznej

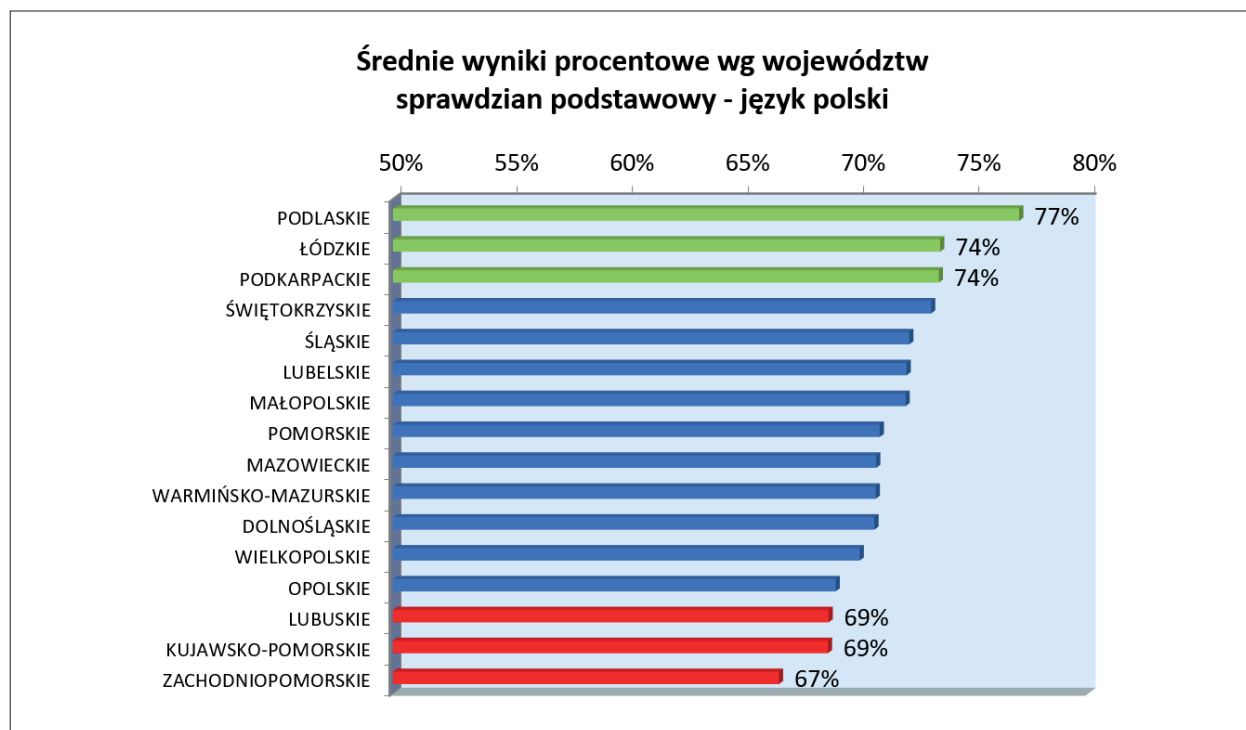
3.1.1. Wyniki ze sprawdzianu podstawowego

Sprawdzian podstawowy w części polonistycznej pisało 15 068 uczniów z całej Polski. Największy odsetek biorących udział w tym badaniu odnotowano w województwach: dolnośląskim – 12% i mazowieckim – 12%, a najniższy w województwie zachodniopomorskim – 2%.

Za wszystkie zadania w części polonistycznej uczniów mógł uzyskać 49 p. Średni wynik punktowy uczniów biorących udział w badaniu to 34,9 p. Najwyższy wynik uzyskali uczniowie z województw: podlaskiego – 37,7 p., czyli 77% p. możliwych do zdobycia, łódzkiego – 36,1 p., czyli 74% p. możliwych do zdobycia, i podkarpackiego – 36,0 p., czyli 74% p. możliwych do zdobycia, a najniższy – uczniowie z województwa zachodniopomorskiego – 32,7 p., czyli 67% p. możliwych do zdobycia.

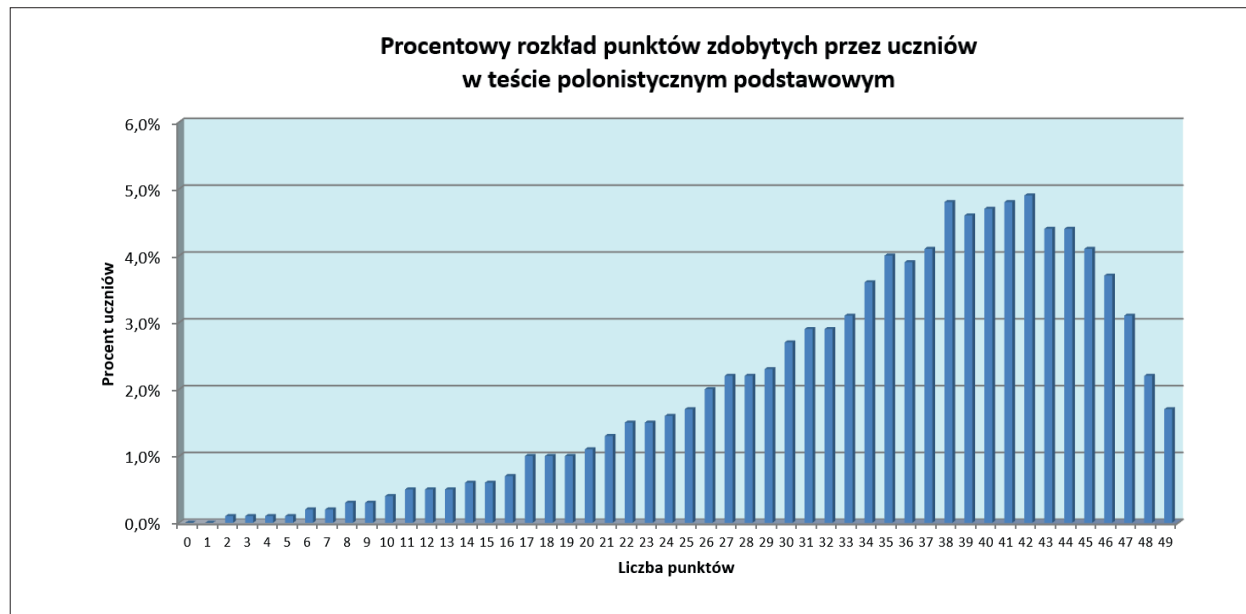
Średnie wyniki procentowe uzyskane przez uczniów w poszczególnych województwach przedstawiono na wykresie 3.1.1.

Wykres 3.1.1.

Na wykresie 3.1.2. przedstawiono procentowy rozkład punktów zdobytych w badaniu umiejętności polonistycznych w sprawdzianie podstawowym.

Wykres 3.1.2.

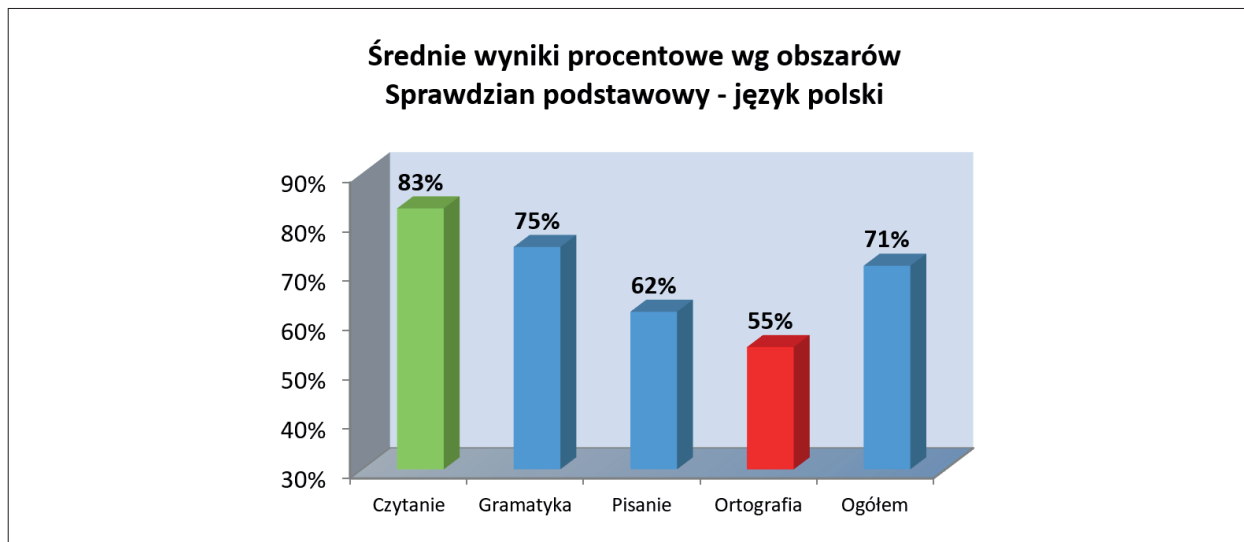
Rozkład ten wskazuje, że dla większości uczniów zadania w tym sprawdzianie nie były trudne. Maksymalną liczbę punktów za rozwiązanie zadań, czyli 49 p. zdobyło 253 uczniów. Średnia dotycząca umiejętności we wszystkich obszarach wyniosła 34,9 p. Średnią zdobytych punktów w poszczególnych obszarach można odczytać z poniższej tabeli.

Tabela 3.1.1.

Obszar umiejętności	Liczba punktów możliwych do zdobycia	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Czytanie	12	9,94	0,83	łatwe
Pisanie	9	5,57	0,62	umiarkowanie trudne
Gramatyka	20	15,01	0,75	łatwe
Ortografia	8	4,38	0,55	umiarkowanie trudne

Na poniższym wykresie pokazano wyniki uczniów w poszczególnych obszarach. W niektórych zadaniach sprawdzano umiejętności z dwóch i więcej obszarów.

Wykres 3.1.3.

W roku 2021 umiejętności w dwóch obszarach (czytania i gramatyki) znajdują się w przedziale umiejętności łatwych, a wynik z czytania to nawet 0,83. Natomiast umiejętności z obszaru pisania i ortografii są niższe i mieszczą się w przedziale umiarkowanie trudnych. Być może na takie wyniki wpływ miało nauczanie zdalne i fakt, że nauczyciel nie był w bezpośrednim kontakcie z uczniem i nie mógł natychmiast, systematycznie i na bieżąco kontrolować wszystkich działań ucznia (głównie w zakresie poprawności zapisu).

Tabela 3.1.2.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 1	6	5,41	0,90	bardzo łatwe
Zadanie 2	3	2,07	0,69	umiarkowanie trudne
Zadanie 3	1	0,81	0,81	łatwe
Zadanie 4	2	1,65	0,83	łatwe
Zadanie 5	2	1,75	0,87	łatwe
Zadanie 6	3	2,84	0,95	bardzo łatwe
Zadanie 7	3	2,29	0,76	łatwe
Zadanie 8	5	1,83	0,37	trudne
Zadanie 9	4	3,57	0,89	łatwe
Zadanie 10	1	0,69	0,69	umiarkowanie trudne
Zadanie 11	2	1,37	0,69	umiarkowanie trudne
Zadanie 12	6	4,04	0,67	umiarkowanie trudne
Zadanie 13	5	3,12	0,62	umiarkowanie trudne
Zadanie 14	6	3,45	0,58	umiarkowanie trudne

CZYTANIE

Tabela 3.1.3.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 1a	1	0,96	bardzo łatwe
Zadanie 1b	1	0,83	łatwe
Zadanie 1c	1	0,85	łatwe
Zadanie 1d	1	0,94	bardzo łatwe
Zadanie 1e	1	0,90	bardzo łatwe
Zadanie 1f	1	0,94	bardzo łatwe
Zadanie 2	3	0,69	umiarkowanie trudne
Zadanie 3	1	0,81	łatwe
Zadanie 4	2	0,83	łatwe

Najważniejsza umiejętność, stanowiąca bazę do zdobywania kolejnych kompetencji, to czytanie ze zrozumieniem. W tym obszarze uczeń mógł zdobyć w sprawdzianie polonistycznym podstawowym łącznie 12 p. Średni wynik punktowy – 9,94 wskazuje, że zadania z tego obszaru nie przysporzyły uczniom większych trudności. Bardzo łatwe dla badanych były zadania: 1a, 1d, 1e i 1f, w których należało wskazać poprawne odpowiedzi dotyczące przedstawionych w tekście wydarzeń i działań bohaterów. Piszący nie mieli też trudności z zadaniami 1b i 1c, odnoszącymi się do działań bohaterów. Umiarkowanie trudne okazało się zadanie 2, które wymagało wyszukania informacji w tekście. W zadaniu 2 wskaźnik łatwości wyniósł 0,69. Polecenie w zadaniu 3 także wymagało wyszukania w tekście właściwej informacji i zapisania cytatu wyjaśniającego, czym jest dziura budżetowa. Czytanie sprawdzano także poprzez rozwiązanie zadania 4. Polecenie składało się z dwóch części. Najpierw uczeń powinien, korzystając z tekstu, uzupełnić zdanie i napisać, co bohaterka powiedziała mamie, jak uzasadniła, że potrzebuje pieniędzy, a następnie wskazać, co by zyskała. Część uczniów realizowała tylko pierwszą część zadania. 174 osoby nie podjęły nawet próby udzielenia odpowiedzi. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne. Zadania 1a–f zagwarantowały uczniom dobry start, zachęcając do realizacji dalszych poleceń.

PISANIE

Tabela 3.1.4.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 11	2	0,69	umiarkowanie trudne
Zadanie 12.1	2	0,68	umiarkowanie trudne
Zadanie 13.1	2	0,51	umiarkowanie trudne
Zadanie 14.1	3	0,61	umiarkowanie trudne

Zadania sprawdzianu podstawowego sprawdzały także umiejętności z obszaru pisanie. W sumie w tym obszarze uczeń mógł za poprawne wykonanie zadań otrzymać 9 p. Średnia uzyskanych punktów to 5,57. Wskaźnik łatwości w tym obszarze wyniósł 0,62, więc zadania mieszczą się w grupie zadań umiarkowanie trudnych.

W zadaniu 11 uczniowie zapisywali przy podanych wyrazach odpowiednie skróty. 69% piszących poprawnie wykonało to zadanie.

W zadaniu 12.1 piszący redagowali krótką wypowiedź, która wymagała napisania podziękowania na podstawie notatki. Jeśli uczeń uwzględnił w wypowiedzi wszystkie elementy, czyli: kto?, komu? za co? dzięki, uzyskał 2 p. Gdy uczeń pominął w wypowiedzi 1 element spośród wymienionych, otrzymywał 1 p. Zredagowanie podziękowania okazało się umiarkowanie trudne. Duża grupa uczniów nie podjęła próby napisania podziękowania, chociaż wszystkie informacje niezbędne do jego zredagowania podano w notatce do zadania.

W tym obszarze sprawdzana była także umiejętność redagowania ogłoszenia (zadanie 13.1). Aby otrzymać maksymalną liczbę punktów za to kryterium, piszący powinni zrealizować temat, uwzględniając wszystkie elementy: przedmiot kiermaszu, cel zbiórki pieniędzy, miejsce, termin i organizatora. Podobnie jak w dwóch poprzednich zadaniach i w tym liczna grupa uczniów nie podjęła próby napisania ogłoszenia. Uczniowie ci powinni wiedzieć, że tracą punkty za całe zadanie, a więc również za kompetencje językowe i ortografię. Umiarkowanie trudne było przede wszystkim zadanie 14.1, które polegało na zredagowaniu wypowiedzi w formie listu. Za zadanie to łącznie można było uzyskać 6 p., w tym 3 p. w obszarze pisanie. Wskaźnik łatwości za kryterium pierwsze (14.1) wyniósł 0,61. Temat wypowiedzi był bardzo bliski doświadczeniom trzecioklasistów. Realizacja tematu nie była w pełni zadowalająca. Największą trudność sprawiło uczniom zachowanie formy listu. Nie wszyscy piszący uwzględnili wszystkie podstawowe wyznaczniki listu. Część badanych napisała wypowiedź nie na temat. Błąd mógł wynikać z pobieżnego przeczytania polecenia. Nie wszyscy zrealizowali wymóg objętości wypowiedzi (co najmniej 6 zdań). Spora grupa zrezygnowała z próby zredagowania listu.

GRAMATYKA

Tabela 3.1.5.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 5	2	0,87	łatwe
Zadanie 6	3	0,95	bardzo łatwe
Zadanie 7	3	0,76	łatwe
Zadanie 8.1	3	0,40	trudne
Zadanie 9	4	0,89	łatwe
Zadanie 10	1	0,69	umiarkowanie trudne
Zadanie 12.2	2	0,68	umiarkowanie trudne
Zadanie 13.2	1	0,69	umiarkowanie trudne
Zadanie 14.2	1	0,62	umiarkowanie trudne

Umiejętności z obszaru gramatyka były oceniane na podstawie realizacji kilku zadań pisemnych. Sprawdzały kompetencje językowe uczniów. Za poprawne ich wykonanie uczeń mógł uzyskać łącznie 20 p. Średni wynik wskazuje, że większość badanych posiada wymagane na tym etapie edukacyjnym umiejętności gramatyczne (zna podstawowe zasady gramatyczne i potrafi je stosować). Bardzo łatwe okazało się zadanie 6, w którym uczniowie mieli utworzyć pary wyrazów przeciwstawnych. Łatwe były dla badanych zadania 7 i 9. W zadaniu 7 trzecioklasiści powinni wskazać w zdaniach rzeczowniki, czasowniki i przymiotniki, a w zadaniu 9 badani określali rodzaj zdań. Może zastanawiać to, że zadanie 10, które polegało na alfabetycznym ułożeniu wyrazów, okazało się umiarkowanie trudne. To jedna z elementarnych umiejętności niezbędna w samokształceniu (korzystanie z encyklopedii, słowników itp.), ale również w codziennych sytuacjach (układanie spisów, list itp.). Trudne okazało się zadanie 8.1, w którym sprawdzano umiejętność wyznaczania granicy zdania w tekście ciągłym i stosowanie właściwych znaków interpunkcyjnych. Współczynnik łatwości wyniósł 0,40.

W zadaniach: 12.2, 13.2, 14.2 oceniono kompetencje językowe uczniów redagujących różne formy wypowiedzi: podziękowania, ogłoszenia i listu. Maksymalną liczbę punktów w tym obszarze otrzymywali uczniowie, którzy zredagowali treść wypowiedzi bezbłędnie (podziękowanie, ogłoszenie) lub popełnili co najwyżej 2 błędy (list).

ORTOGRAFIA

Tabela 3.1.6.

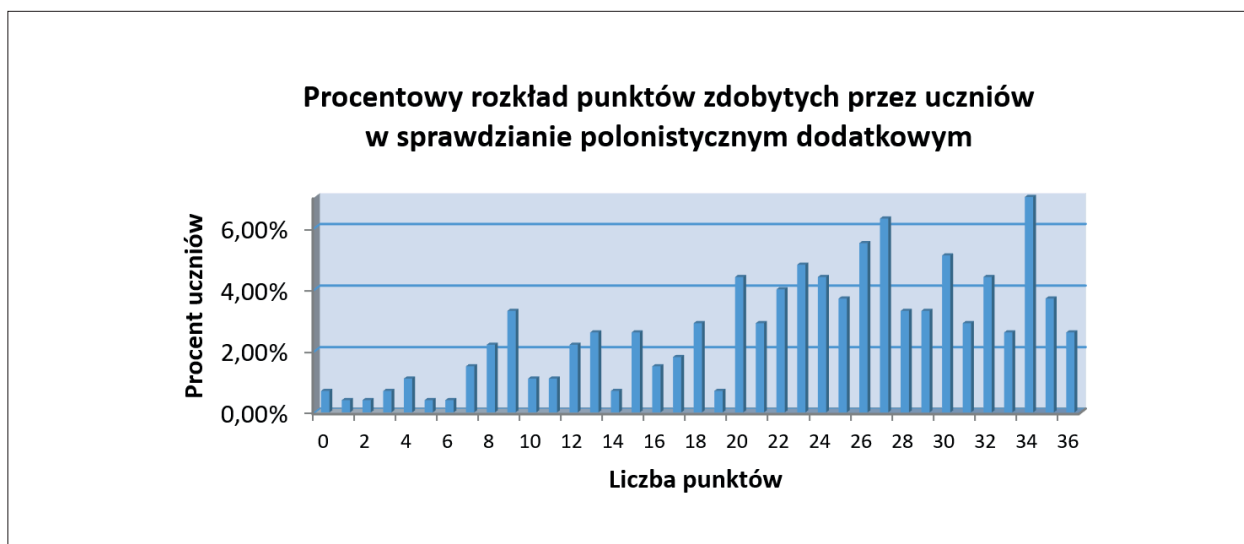
Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 8.2	2	0,32	trudne
Zadanie 12.3	2	0,66	umiarkowanie trudne
Zadanie 13.3	2	0,71	łatwe
Zadanie 14.3	2	0,50	umiarkowanie trudne

W obszarze ortografia uczeń mógł otrzymać łącznie 8 p. Wynik procentowy poprawnych zapisów w tym obszarze jest zdecydowanie niższy w stosunku do wyników w pozostałych obszarach. Z poprawnością zapisu nie radzili sobie dobrze uczniowie piszący test podstawowy oraz piszący test dodatkowy.

3.1.2. Wyniki ze sprawdzianu dodatkowego

Sprawdzian dodatkowy w części polonistycznej pisało 272 uczniów. Za rozwiązanie wszystkich zadań w teście polonistycznym dodatkowym uczeń mógł uzyskać 36 p. Średni wynik wyniósł 23,26 p. Rozkład wyników przedstawiono na wykresie 3.1.4.

Wykres 3.1.4.

Łatwość testu wyniosła 0,65, czyli okazał się on dla uczniów umiarkowanie trudny. Maksymalną liczbę punktów (36) zdobyło 7 uczniów.

Średnia wyniosła 23,26 p. Średnią zdobytych punktów w poszczególnych obszarach można odczytać z poniższej tabeli.

Tabela 3.1.7.

Obszar umiejętności	Liczba punktów możliwych do zdobycia	Średnia zdobytych punktów	Łatwość obszaru	Interpretacja wskaźnika łatwości
Czytanie	9	6,59	0,73	łatwe
Pisanie	6	3,49	0,58	umiarkowanie trudne
Gramatyka	15	9,59	0,66	umiarkowanie trudne
Ortografia	6	3,26	0,54	umiarkowanie trudne

Wykres 3.1.5. odzwierciedla średnie wyniki polonistycznego sprawdzianu dodatkowego w odniesieniu do czterech obszarów. Najwyższe wyniki osiągnęli uczniowie w obszarze czytania, najniższe – w obszarze pisania i ortografii, identycznie jak w teście podstawowym.

Wykres 3.1.5.

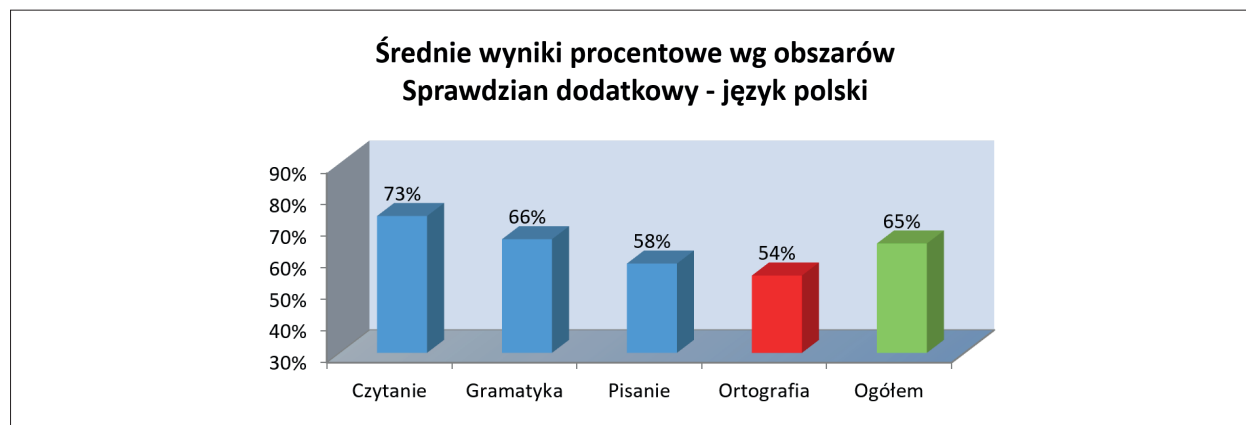

Tabela 3.1.8.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 1	5	3,66	0,73	łatwe
Zadanie 2	4	2,93	0,73	łatwe
Zadanie 3	3	2,32	0,77	łatwe
Zadanie 4	6	3,50	0,58	umiarkowanie trudne
Zadanie 5	5	3,91	0,78	łatwe
Zadanie 6	7	4,21	0,60	umiarkowanie trudne
Zadanie 7	6	2,72	0,45	trudne

CZYTANIE

Tabela 3.1.9.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 1a	1	0,92	bardzo łatwe
Zadanie 1b	1	0,55	umiarkowanie trudne
Zadanie 1c	1	0,92	bardzo łatwe
Zadanie 1d	1	0,80	łatwe
Zadanie 1e	1	0,48	trudne
Zadanie 1 ogółem	5	0,73	łatwe
Zadanie 2	4	0,73	łatwe

Stopień opanowania umiejętności z obszaru czytanie sprawdzano zadaniami 1a–e oraz zadaniem 2. Za zadania w obszarze czytanie można było zdobyć 9 p. Wskaźnik łatwości zadań w tym obszarze wyniósł 0,73. W zadaniu 1 badani, analizując tekst literacki, udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące przedstawionych w nim wydarzeń. Dokonując wyboru odpowiedzi w zadaniach 1a i 1c, uczniowie odwoływali się do informacji bezpośrednio zawartych w tekście. Procent poprawnych odpowiedzi wyniósł 92. Zadania okazały się bardzo łatwe. Umiarkowanie trudne było zadanie 1c, które wymagało wnioskowania. Uczeń miał wskazać, co było przyczyną nastroju bohaterki. Poprawną odpowiedź zaznaczyło 55% trzecioklasistów. Część badanych uznała rozmowę koleżanek, ich dyskusję o poprawności nazw kromka czy pajdka, za kłótnię i przyczynę złego nastroju bohaterki. Najtrudniejsze okazało się zadanie 1e. Poprawną odpowiedź wskazało 48% piszących. Uczniowie nie uwzględnili warunku zawartego w poleceniu. Powinni wskazać takie źródło informacji potwierdzające poprawność językową wyrazu pajdka, by koledzy przestali się śmiać z Kasi. Gdyby powołała się na fantastyczną postać skrzata mieszkającego w słowniku, wzbudziłaby jeszcze większą wesołość kolegów. Zadanie 2 znalazło się w grupie zadań łatwych (wskaźnik łatwości 0,73). Uczeń miał wyszukać w tekście 4 informacje o panu Słówko. Wszystkie informacje mógł uczeń odczytać bezpośrednio z tekstu. Za pełną i zgodną z tekstem odpowiedź piszący mógł otrzymać 4 p. Taką liczbę punktów uzyskało około 73% badanych. Część piszących wskazywała: 3, 2 cechy lub 1 cechę, otrzymując odpowiednią liczbę punktów. Jeśli uczeń wpisał informacje niezgodne z tekstem, nie otrzymywał punktów.

PISANIE

Tabela 3.1.10.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 6.1	3	0,66	umiarkowanie trudne
Zadanie 7.1	3	0,51	umiarkowanie trudne

Pisanie sprawdzano zadaniami: 6.1 i 7.1. Zadania sprawdzające umiejętności z obszaru pisanie okazały się dla uczniów trudne (zadanie 7 – 0,45) i umiarkowanie trudne (zadanie 6 – 0,60). Wskaźnik łatwości zadań w obszarze pisanie wyniósł 0,58. Zadanie 6 sprawdzało umiejętność redagowania opisu. Łatwość realizacji tematu (zadanie 6.1) wyniosła 0,66 – umiarkowanie trudne. Trzecioklasiści powinni zrealizować temat podany w poleceniu, ale także logicznie uporządkować wypowiedź i spełnić wymóg objętości (4 zdań). Należało na podstawie rysunku opisać przedstawioną na nim postać (wygląd, strój). Rysunek był bardzo bogaty w szczegóły, by umożliwić uczniom jak największy wybór elementów do opisu. 66% trzecioklasistów uwzględniło wszystkie wymagania i uzyskało w tym kryterium 3 p. Za częściową realizację można było uzyskać 2 p. lub 1 p. Liczna grupa uczniów nie podjęła próby napisania opisu – 42 uczniów. Uczniowie ci utracili również szansę na zdobycie punktów za kompetencje językowe w obszarze gramatyka i za ortografię. Trudne było przede wszystkim zadanie 7, które polegało na zredagowaniu wypowiedzi w formie opowiadania. Za zadanie to łącznie można było uzyskać 6 p., w tym 3 p. w obszarze pisanie. Zadanie sprawiło uczniom sporo trudności. Wskaźnik łatwości za kryterium pierwsze (zadanie 7.1) wyniósł 0,51. Temat wypowiedzi był bardzo bliski doświadczeniom trzecioklasistów: Niezwykłe wydarzenie w klasie 3a. Realizacja tematu była zadowalająca. Trudność sprawiło jednak uczniom zachowanie formy opowiadania. Aż 88 badanych nie podjęło próby napisania opowiadania i tym samym pozbawiło się możliwości otrzymania punktów także za poprawność językową i ortograficzną.

GRAMATYKA

Tabela 3.1.11.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 3	3	0,77	łatwe
Zadanie 4	6	0,58	umiarkowanie trudne
Zadanie 5.1	3	0,81	łatwe
Zadanie 6.2	2	0,62	umiarkowanie trudne
Zadanie 7.2	1	0,41	trudne

W obszarze gramatyka sprawdzano kompetencje językowe. Posłużyły do tego zadania: 3, 4, 5.1, 6.2, 7.2. Łatwość w tym obszarze wyniosła 0,66. Zadanie 3 nie przysporzyło uczniom kłopotu. Trzecioklasiści radzili sobie dobrze ze wskazaniem rzeczowników, czasowników i przymiotników. Około 77% uczniów uzyskało maksymalną liczbę punktów za to zadanie, czyli poprawnie wyszukało w tekście i wpisało do tabeli właściwe części mowy. Zadanie 4 sprawdzało umiejętność rozróżniania wyrazów bliskoznacznych, przeciwstawnych i pokrewnych. Do dwóch podanych wyrazów należało wybrać z chmurki właściwe wyrazy i wpisać je w odpowiednie miejsce w tabeli. Najczęściej uczniowie mylili wyrazy bliskoznaczne z pokrewnymi. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne. Wskaźnik łatwości wyniósł 0,58. W zadaniach 5 (zadanie 5.2), 6 (zadanie 6.2) i 7 (zadanie 7.2) badano umiejętność tworzenia zdań, wyznaczania granicy zdania, zamykania zdania właściwym znakiem interpunkcyjnym. Najniższy wynik w zakresie kompetencji językowych uzyskali uczniowie w zadaniu 7, które polegało na zredagowaniu opowiadania na temat podany w poleceniu. Umiejętność ta od łatwej (3 zdania w zadaniu 5) przeszła w umiarkowanie trudną w zadaniu 6 (redagowanie opisu, co najmniej 4 zdania), po trudną w zadaniu 7 (redagowanie opowiadania, co najmniej 8 zdań). Z redagowania opisu zrezygnowało 42 uczniów, a z napisania opowiadania – 49 uczniów.

ORTOGRAFIA

Tabela 3.1.12.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 5.2	2	0,74	łatwe
Zadanie 6.3	2	0,50	umiarkowanie trudne
Zadanie 7.3	2	0,40	trudne

W obszarze ortografia sprawdzano umiejętność przestrzegania zasad poprawności ortograficznej. Umiejętność ich stosowania badano w zadaniach: 5.2, 6.3 i 7.3. Łatwość tego obszaru wyniosła 0,54, czyli umiejętności były dla piszących umiarkowanie trudne.

Najtrudniejsze okazało się zadanie 7. Łatwość kryterium trzeciego, sprawdzającego ortografię, wyniosła 0,40. Umiejętność ta okazała się jedną z trudniejszych do opanowania. Redagując opis w pełni poprawnie pod względem ortograficznym lub popełniając 1 błąd, uczeń mógł otrzymać 2 p. Za popełnienie nie więcej niż 2 błędów – 1 p., a w opowiadaniu za popełnienie nie więcej niż 3 błędów. Wypowiedź powinna się składać z 8 zdań. Nauczyciel powinien zwracać uwagę dzieci na to, że jeśli redagują samodzielnie odpowiedź i mają wątpliwość dotyczącą poprawności zapisu wyrazu, mogą zastąpić go innym.

Należy koniecznie ćwiczyć umiejętność rozpoczynania zdania wielką literą.

3.2. Wyniki badania w części matematycznej

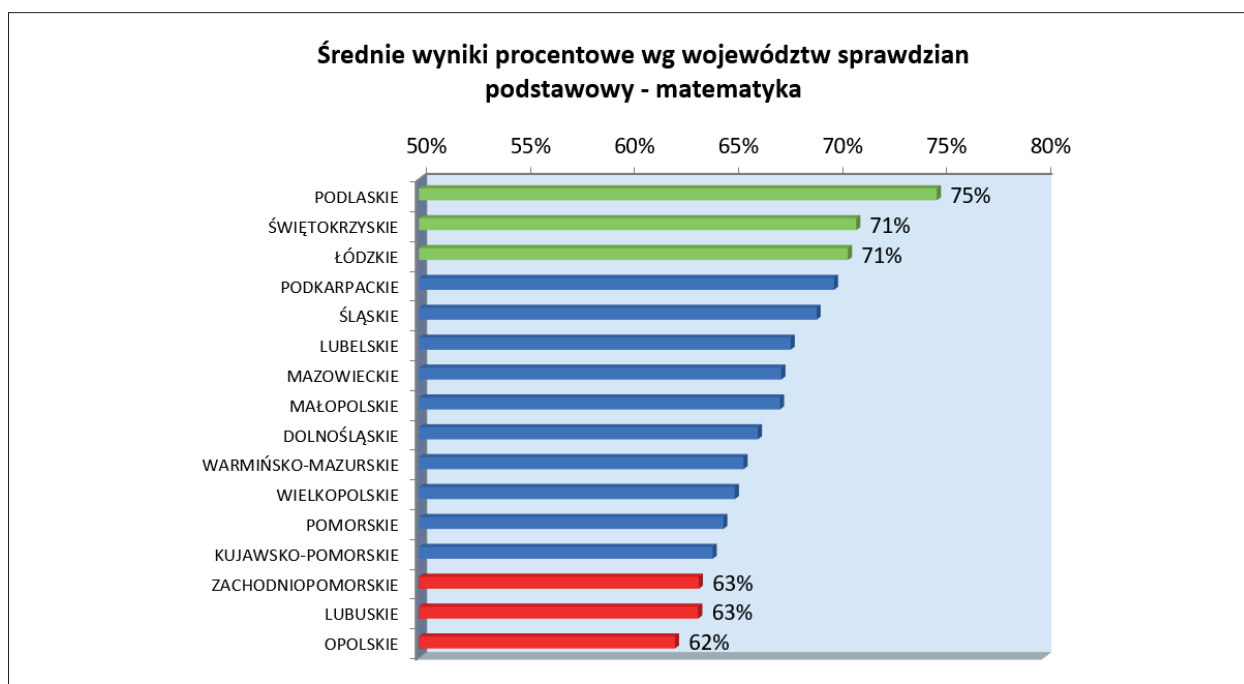
3.2.1. Wyniki ze sprawdzianu podstawowego

Sprawdzian podstawowy w części matematycznej badania pisało 15 064 uczniów z całej Polski. Największy odsetek piszących odnotowano w województwach: dolnośląskim – 12% i mazowieckim – 12%, a najniższy w województwie zachodniopomorskim – 2%.

Za rozwiązanie zadań w części matematycznej trzecioklasista mógł uzyskać maksymalnie 40 p. (po 10 p. w każdym z badanych obszarów). Średni wynik punktowy ucznia biorącego udział w badaniu to 26,8 p. (67,0%).

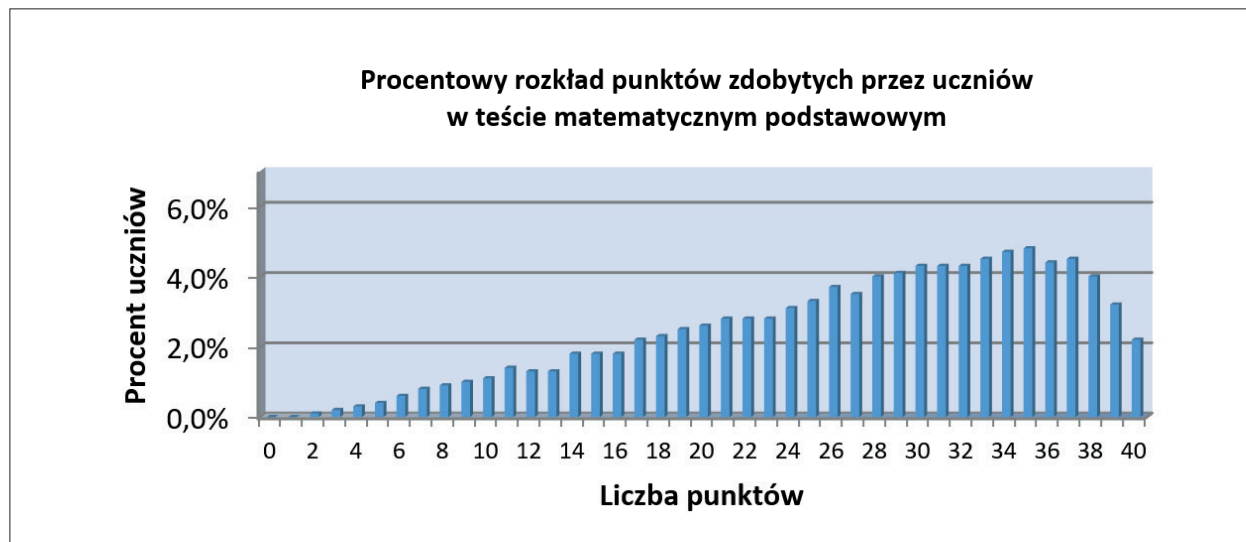
Najwyższe wyniki uzyskali uczniowie z województw: podlaskiego (29,9 p.; 75%), świętokrzyskiego (28,4 p.; 71%) i łódzkiego (28,2 p.; 71%), a najniższe z województw: zachodniopomorskiego (25,4 p.; 63%), lubuskiego (25,4 p.; 63%) i opolskiego (24,9 p.; 62%). Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie 3.2.1.

Wykres 3.2.1.

Na wykresie 3.2.2. przedstawiono procentowy rozkład punktów zdobytych w badaniu umiejętności matematycznych w sprawdzianie podstawowym.

Wykres 3.2.2.

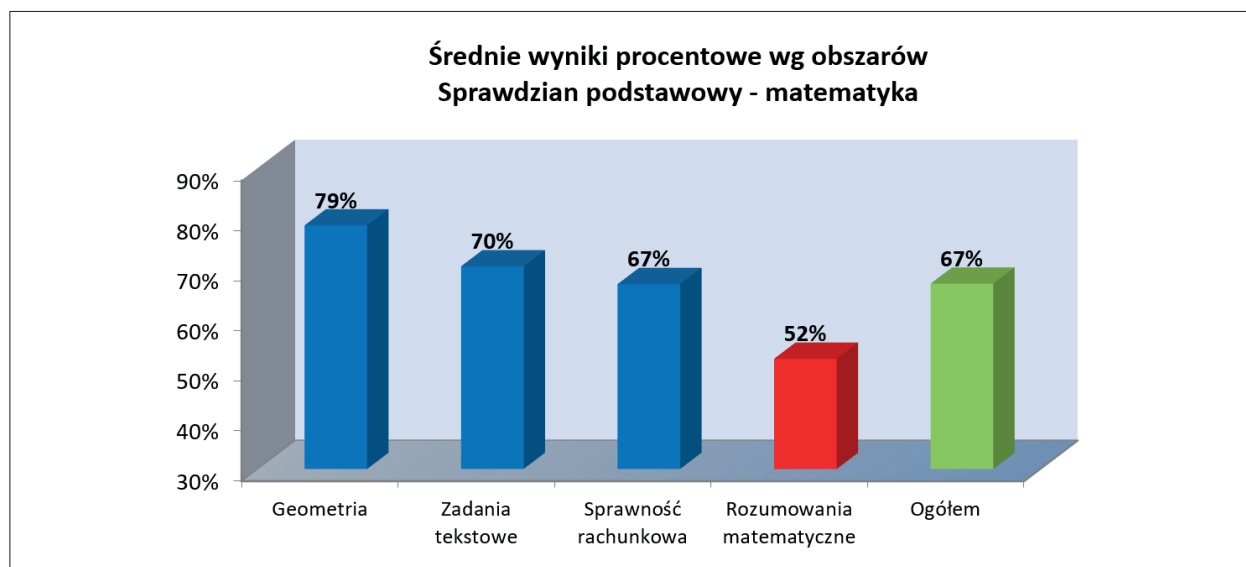
Rozkład wyników jest lewoskośny; oznacza to, że sprawdzian był dość łatwy dla uczniów. Ok. 75% z nich otrzymało co najmniej 21 p., zaś połowa – co najmniej 28 p. Ok. 1,2% dzieci uzyskało 5 p. lub mniej, zaś ok. 23,1% uczniów – 35 p. lub więcej. Maksymalną liczbę punktów (40 p.) otrzymało 336 uczniów, czyli 2,2% wszystkich piszących sprawdzian podstawowy.

W tabeli 3.2.1. i na wykresie 3.2.3. zestawiono średnie wyniki ze sprawdzianu podstawowego w podziale na obszary. Za rozwiązanie zadań z każdego obszaru uczeń mógł uzyskać maksymalnie 10 p.

Tabela 3.2.1

Obszar umiejętności	Średnia punktów	Liczba punktów możliwych do zdobycia	Łatwość	Interpretacja wskaźnika łatwości
Geometria	7,86	10	0,79	łatwe
Zadania tekstowe	7,04	10	0,70	łatwe
Sprawność rachunkowa	6,69	10	0,67	umiarkowanie trudne
Rozumowania matematyczne	5,20	10	0,52	umiarkowanie trudne

Wykres 3.2.3.

Najlepiej trzecioklasiści poradzi sobie z zadaniami z obszaru geometria. Natomiast pewne trudności, podobnie jak w latach ubiegłych, sprawiły dzieciom zadania, w których należało przeprowadzić rozumowania matematyczne. Są to zadania trudniejsze, często nietypowe, w których nie można zastosować gotowego sposobu postępowania. Nie należy jednak unikać takich zadań, ponieważ rozwijają one umiejętności kluczowe dla edukacji matematycznej. W tabeli 3.2.2. zestawiono wyniki z poszczególnych zadań testu podstawowego z matematyki.

Tabela 3.2.2

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 1	3	2,25	0,75	łatwe
Zadanie 2	2	1,22	0,61	umiarkowanie trudne
Zadanie 3	2	1,81	0,90	bardzo łatwe
Zadanie 4	3	2,15	0,72	łatwe
Zadanie 5	3	1,46	0,49	trudne
Zadanie 6	3	2,21	0,74	łatwe
Zadanie 7	4	2,29	0,57	umiarkowanie trudne
Zadanie 8	4	3,49	0,87	łatwe
Zadanie 9	3	2,26	0,75	łatwe
Zadanie 10	2	0,87	0,44	trudne
Zadanie 11	2	1,10	0,55	umiarkowanie trudne
Zadanie 12	2	1,35	0,67	umiarkowanie trudne
Zadanie 13	2	0,91	0,45	trudne
Zadanie 14	2	1,47	0,73	łatwe
Zadanie 15	3	1,96	0,65	umiarkowanie trudne

GEOMETRIA

Najlepsze wyniki uzyskali trzecioklasiści w zadaniach z obszaru geometria. Szczegółowe informacje dotyczące każdego z zadań z tego obszaru podano w tabeli 3.2.3.

Tabela 3.2.3.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 3a	1	0,96	0,96	bardzo łatwe
Zadanie 3b	1	0,84	0,84	łatwe
Zadanie 8a	2	1,80	0,90	bardzo łatwe
Zadanie 8b	2	1,69	0,84	łatwe
Zadanie 11a	1	0,54	0,54	umiarkowanie trudne
Zadanie 11b	1	0,56	0,56	umiarkowanie trudne
Zadanie 14a	1	0,64	0,64	umiarkowanie trudne
Zadanie 14b	1	0,83	0,83	łatwe

Najlepszy wynik w tym obszarze uzyskali uczniowie w zadaniu 3. Zdecydowana większość dzieci nie miała trudności z dorysowaniem na papierze kropkowanym bez użycia linijki dwóch boków prostokąta, gdy prostokąt ten był w typowym ułożeniu (boki równoległe do brzegów kartki). Nieco trudniejsza dla trzecioklasistów była druga część zadania, w której należało dorysować boki kwadratu, które nie były równoległe do brzegów kartki. Próby rozwiązania pierwszej części zadania nie podjęto jedynie 11 dzieci, a drugiej – 35.

Również łatwe okazało się zadanie 8, w którym należało narysować z użyciem linijki prostokąt o podanych długościach boków (zadanie 8a), a następnie obliczyć obwód tego prostokąta (zadanie 8b). Warto jednak zauważyć, że ok. 6,6% dzieci, rysując prostokąt, nie posłużyło się linijką lub nie użyło jej poprawnie (boki nie są odcinkami), 5,4% narysowało prostokąt, w którym tylko jeden wymiar był zgodny z podanym w tekście zadania, zaś 0,4% nie zwróciło uwagi na to, że prostokąt ma kąty proste. Obliczając obwód prostokąta, 79,8% dzieci zapisało odpowiednie działanie i wynik, zaś 8,9% dzieci zastosowało poprawną metodę, ale popełniło błędy rachunkowe.

W zadaniu 14, które miało formę zamkniętą, dziecko miało ustalić, jak będzie wyglądał obrazek na kwadratowej kartce po zrobieniu na niej kleksa, złożeniu jej wzdłuż narysowanej linii i ponownym rozłożeniu. Okazało się, że zadanie było znacznie łatwiejsze dla dzieci, gdy kartka była składana wzdłuż przekątnej kwadratu (zadanie 14b) niż wzdłuż linii łączącej środki przeciwległych boków (zadanie 14a).

Najtrudniejszym zadaniem z obszaru geometria okazało się zadanie 11. Wymagało od uczniów umiejętności rozpoznawania podstawowych figur geometrycznych na rysunku przedstawiającym mozaikę ułożoną z kartoników.

ZADANIA TEKSTOWE

W sprawdzianie podstawowym były cztery zadania, za pomocą których sprawdzano poziom opanowania umiejętności rozwiązywania zadań tekstowych. Szczegółowe informacje dotyczące trudności zadań podano w tabeli 3.2.4.

Tabela 3.2.4.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 2a	1	0,60	0,60	umiarkowanie trudne
Zadanie 2b	1	0,62	0,62	umiarkowanie trudne
Zadanie 6	3	2,21	0,74	łatwe
Zadanie 9	3	2,26	0,75	łatwe
Zadanie 12	2	1,35	0,67	umiarkowanie trudne

Najłatwiejsze okazało się zadanie 9, które dotyczyło obliczeń pieniężnych. Było to zadanie złożone łańcuchowo, dwukrokowe. Najpierw należało ustalić koszt zakupów, a potem wyznaczyć resztę. Pełne, poprawne rozwiązanie tego zadania przedstawiło 62,1% dzieci, a ok. 15,3% zastosowało poprawną metodę, jednak popełniło błąd rachunkowy. Kolejne 7,3% uczniów wykonało poprawnie tylko pierwszy krok na drodze rozwiązania zadania. Niecałe 3% w ogóle nie podjęło próby jego rozwiązania.

Podobny wynik uzyskali trzecioklasiści w zadaniu 6. Było to zadanie trzykrokowe. Najpierw należało obliczyć wagę dwóch sałatek owocowych (lub mieszanek bakaliowych), a następnie obliczyć, o ile dekagramów więcej waży jedna od drugiej. Pełne, poprawne rozwiązanie tego zadania przedstawiło 48,7% dzieci, a 23,4% zastosowało poprawną metodę, jednak popełniło błąd rachunkowy. Poprawnie tylko dwa kroki na drodze rozwiązania zadania (wyznaczenie masy obu sałatek albo mieszanek) wykonało 11,8% uczniów, a jeden krok (wyznaczenie masy jednej sałatki albo mieszanki) – 4,8%. Ok. 3,2% dzieci nie podjęło próby jego rozwiązania.

Zadanie 12 wymagało rozumienia takich pojęć, jak 3 litry, 2 litry, litr i pół litra. Pełne, poprawne rozwiązanie tego zadania przedstawiło 64,7% dzieci, a 5,2% wykonało poprawnie tylko pierwszy krok na drodze rozwiązania zadania – ustaliło liczbę litrów soku w 6 półlitrowych dzbanuszkach, ale nie obliczyło łącznej liczby litrów soku we wszystkich naczyniach.

Umiarkowanie trudne okazało się zadanie 2, które dotyczyło pomiaru temperatury. Uczeń na podstawie podanych informacji miał obliczyć, o ile stopni wyższa była temperatura w południe niż rano (zadanie 2a) oraz jaka temperatura była wieczorem, i wybrać termometr, który wskazywał tę temperaturę. Poprawną odpowiedź w zadaniu 2a podało ok. 60% trzecioklasistów. Nie jest to dobry wynik, biorąc pod uwagę fakt, że obie podane temperatury: rano i w południe były dodatnie (w grupie A: 4 i 10 stopni powyżej zera, w grupie B: 3 i 10 stopni powyżej zera). Również podobny wynik uzyskali uczniowie w zadaniu 2b, co może świadczyć o tym, że wielu trzecioklasistów albo nie czyta tekstów zadań ze zrozumieniem, albo ma trudności z odczytywaniem temperatury i wykonywaniem obliczeń dotyczących temperatury.

SPRAWNOŚĆ RACHUNKOWA

Uczniowie, którzy uczestniczyli w sprawdzianie, wykazali się sprawnością rachunkową na przeciętnym poziomie. Co więcej błędy rachunkowe relatywnie często pojawiały się również w zadaniach z innych obszarów. Jest to o tyle niepokojące, że sprawności rachunkowe stanowią fundament dalszej edukacji matematycznej. Szczegółowe informacje dotyczące trudności zadań z obszaru sprawność rachunkowa podano w tabeli 3.2.5.

Tabela 3.2.5.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie1a	1	0,83	0,83	łatwe
Zadanie 1b	1	0,76	0,76	łatwe
Zadanie 1c	1	0,66	0,66	umiarkowanie trudne
Zadanie 4a	1	0,92	0,92	bardzo łatwe
Zadanie 4b	1	0,67	0,67	umiarkowanie trudne
Zadanie 4c	1	0,57	0,57	umiarkowanie trudne
Zadanie 7	4	2,29	0,57	umiarkowanie trudne

Z tego obszaru najłatwiejsze dla trzecioklasistów okazało się zadanie 1, składające się z trzech przykładów, w których liczby zapisywano według pewnych reguł, a uczeń miał odgadnąć te reguły i podać brakujące liczby. Pierwszy przykład, w którym reguła polegała na dodawaniu po 30 poczynawszy od liczby 250, okazał się najłatwiejszy – poprawnie wykonało go 83% dzieci. W drugim przykładzie ok. 3/4 trzecioklasistów dostrzegło regułę – odejmowanie po 6 i poprawnie wskazało pierwszą liczbę w tym ciągu. Najwięcej trudności sprawił przykład trzeci, w którym każda kolejna liczba powstawała przez pomnożenie przez 2 poprzedniej liczby – z tym przykładem poradziło sobie ok. 2/3 dzieci.

Zadanie 4 miało na celu sprawdzenie stopnia opanowania umiejętności rozwiązywania równań okienkowych dotyczących odejmowania. W pierwszym przykładzie należało wyznaczyć różnicę ($48-13=\square$ lub $49-13=\square$), w drugim – odjemnik ($70-\square=22$ lub $70-\square=23$), a w trzecim – odjemną ($\square-38=55$ lub $\square-38=56$). Pierwszy przykład okazał się bardzo łatwy, jednak ostatni poprawnie wykonało już tylko 57% dzieci. A zatem wielu trzecioklasistów w prostych przykładach potrafi wykonywać odejmowanie liczb dwucyfrowych, ale napotyka trudności w zadaniach, których rozwiązanie wymaga dostrzegania zależności między dodawaniem i odejmowaniem.

W obszarze sprawność rachunkowa najtrudniejsze okazało się zadanie 7. Jego rozwiązanie wymagało od ucznia sprawnego wykonywania mnożenia i dzielenia, a także umiejętności posługiwania się tabliczką mnożenia. Dziecko musiało też ustalić kolejność wypełniania pustych pól.

ROZUMOWANIA MATEMATYCZNE

Jedną z najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w szkole podstawowej jest umiejętność prowadzenia elementarnych rozumowań matematycznych. Zadania sprawdzające tę umiejętność są zazwyczaj nietypowe i wymagają łączenia różnych elementów wiedzy. Często – aby rozwiązać zadanie – nie można zastosować gotowego schematu postępowania, lecz trzeba wypracować własną strategię jego rozwiązania.

Poziom opanowania umiejętności prowadzenia rozumowań matematycznych był sprawdzany poprzez rozwiązanie czterech zadań. Szczegółowe informacje dotyczące trudności tych zadań podano w tabeli 3.2.6.

Tabela 3.2.6.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 5	3	1,47	0,49	trudne
Zadanie 10a	1	0,56	0,56	umiarkowanie trudne
Zadanie 10b	1	0,31	0,31	trudne
Zadanie 13a	1	0,44	0,44	trudne
Zadanie 13b	1	0,46	0,46	trudne
Zadanie 15	3	1,96	0,65	umiarkowanie trudne

Najwyższy wynik uzyskali uczniowie w zadaniu 15. W tym zadaniu należało wyznaczyć liczbę biedronek dwukropek i liczbę biedronek siedmiokropek, z uwzględnieniem dwóch podanych warunków: łącznej liczby biedronek i łącznej liczby kropek. Rozwiązanie dziecko mogło przedstawić na rysunku lub z użyciem odpowiednich formuł matematycznych. Pełne poprawne rozwiązanie tego zadania przedstawiło 57,5% dzieci. Ok. 5,3% uczniów przedstawiło poprawne rozwiązanie, ale zapisało odpowiedź niezgodną z przedstawionym rysunkiem lub obliczeniami, a 4,7% zapisało tylko poprawną odpowiedź. Niektóre z dzieci w rozwiązaniu uwzględniły tylko jeden warunek – 1,9% tylko łączną liczbę kropek, a 1,3% tylko łączną liczbę biedronek. Ok. 7,8% dzieci nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Zadanie 5 okazało się trudne dla trzecioklasistów. W tym zadaniu, wiedząc, że suma dwóch liczb jest równa 14 i ich różnica jest równa 2 (grupa A) lub że suma dwóch liczb jest równa 16 i ich różnica jest równa 2 (grupa B), należało podać te liczby i obliczyć ich iloczyn. Ok. 38,8% dzieci poradziło sobie z tym zadaniem. Natomiast 11,3% poprawnie wyznaczyło liczby 6 i 8 (grupa A) lub 7 i 9 (grupa B), ale błędnie obliczyło iloczyn tych liczb, natomiast kolejne 2,2% nie podało tego iloczynu. Ok. 3,0% dzieci zapisało tylko poprawny iloczyn. Ok. 6,3% uczniów nie podjęło prób rozwiązania tego zadania.

Również zadanie 13 okazało się zadaniem trudnym. Wymagało ono wykonywania obliczeń kalendarzowych. Dziecko, wiedząc, którego dnia nadano czwarty odcinek serialu, ile odcinków ma serial oraz że codziennie emitowany jest jeden odcinek, miało ustalić, którego dnia nadano pierwszy odcinek i którego dnia zostanie nadany ostatni odcinek tego serialu oraz zapisać odpowiednie daty. Mogło się przy tym posłużyć zamieszczonym kalendarzem. Dzień, w którym nadano pierwszy odcinek serialu, poprawnie ustaliło 44,2% dzieci, a dzień nadania ostatniego odcinka – 46,5%. To, że z rozwiązaniem zadania nie poradziła sobie ponad połowa dzieci jest niepokojące, bo wykonywanie obliczeń kalendarzowych jest jedną z podstawowych umiejętności pozwalających funkcjonować w życiu. Co więcej, zamieszczenie kalendarza mogło sprowadzić rozwiązanie tego zadania do odliczenia od po-

danej daty odpowiedniej liczby dni (liczenie po 1 wstecz lub w przód) i odczytania poszukiwanej daty. Podsumowując, należy zwrócić większą uwagę na rozwijanie umiejętności dotyczących posługiwania się kalendarzem i obliczeń kalendarzowych.

Zadanie 10 składało się z dwóch części. Obie miały formę zamkniętą. Zadanie to dotyczyło obliczeń pieniężnych, ale wymagało uwzględnienia kilku warunków. Należało ustalić, jaką najmniejszą (punkt a) lub największą (punkt b) liczbą banknotów można zapłacić 410 zł, dysponując jedynie 10 banknotami 50-złotowymi i 10 banknotami 10-złotowymi, ale tak, aby nie była wydawana reszta. Pierwsza część okazała się dla dzieci umiarkowanie trudna. Ok. 56% dzieci poprawnie ustaliło najmniejszą liczbę banknotów. Jednak co piąty uczeń nie wziął pod uwagę banknotów, jakie są do dyspozycji, a jedynie banknoty będące w obiegu, co doprowadziło go do błędnej odpowiedzi – 5 banknotów. Ok. 5,9% dzieci opuściło tę część zadania. Druga część zadania 15 okazała się najtrudniejsza ze wszystkich zadań w sprawdzianie. Poprawnej odpowiedzi udzielił co trzeci uczeń. Co piąty trzecioklasista wskazał odpowiedź 41, co świadczy o tym, że nie zauważył, że do dyspozycji jest tylko 10 banknotów 10-złotowych. Prawie co dziesiąte dziecko nie podjęło próby rozwiązania tej części zadania.

3.2.2. Wyniki ze sprawdzianu dodatkowego

Sprawdzian dodatkowy w części matematycznej pisało 231 uczniów, co stanowi ok. 1,5% wszystkich uczniów piszących sprawdzian z matematyki.

Za rozwiązania zadań w części matematycznej w sprawdzianie dodatkowym uczeń mógł uzyskać maksymalnie 20 p. Średni wynik ucznia biorącego udział w sprawdzianie dodatkowym wynosi 9,27 p. (46,34%).

Na wykresie 3.2.4. przedstawiono procentowy rozkład punktów zdobytych w badaniu umiejętności matematycznych w sprawdzianie dodatkowym. Należy pamiętać, że uczniowie, którzy zdecydowali się na pisanie sprawdzianu dodatkowego, rozwiązywali zadania bezpośrednio po realizacji zadań ze sprawdzianu podstawowego. Trzeba zatem brać pod uwagę w tej sytuacji naturalne zmęczenie dzieci i znacznie ograniczony czas ich pracy.

Wykres 3.2.4.

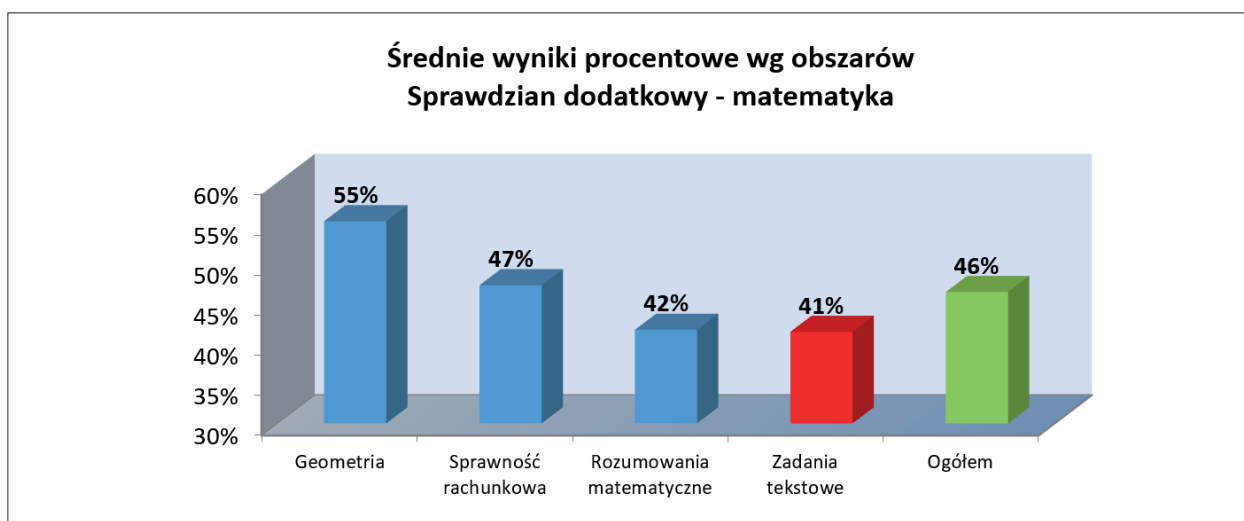
Maksymalną liczbę punktów ze sprawdzianu dodatkowego z matematyki otrzymało 3 uczniów (1,3% piszących ten sprawdzian), 19 p. – 2 uczniów (0,9%), a 18 p. – 5 uczniów (2,2%). Ok. 17,5% dzieci rozwiązujących zadania w sprawdzianie dodatkowym otrzymało 15 p. lub więcej. Jest to dobry wynik, zważywszy, że w tej części badania zadania miały znacznie wyższy stopień trudności niż zadania ze sprawdzianu podstawowego. Były to zadania nietypowe, wieloetapowe i wymagające łączenia ze sobą różnych informacji. A zatem dzieci, które osiągnęły taki wynik, wykazują się uzdolnieniami matematycznymi, które trzeba pielęgnować i rozwijać.

W tabeli 3.2.7. i na wykresie 3.2.5. zestawiono średnie wyniki ze sprawdzianu dodatkowego w każdym z badanych obszarów. Za rozwiązanie zadań z każdego obszaru uczeń mógł uzyskać maksymalnie 5 p.

Tabela 3.2.7.

Obszar umiejętności	Średnia punktów	Liczba punktów możliwych do zdobycia	Łatwość	Interpretacja wskaźnika łatwości
Geometria	2,76	5	0,55	umiarkowanie trudne
Sprawność rachunkowa	2,36	5	0,47	trudne
Rozumowania matematyczne	2,08	5	0,42	trudne
Zadania tekstowe	2,07	5	0,41	trudne

Wykres 3.2.5.

Podobnie, jak w sprawdzianie podstawowym, tak i w sprawdzianie dodatkowym, tegoroczni trzecioklasiści uzyskali najlepsze wyniki w zadaniach geometrycznych. Nieco gorzej poradzili sobie z zadaniami wymagającymi prowadzenia rozumowań matematycznych i z zadaniami tekstowymi.

W tabeli 3.2.8. zestawiono wyniki z poszczególnych zadań testu dodatkowego z matematyki.

Tabela 3.2.8.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 1	2	0,85	0,43	trudne
Zadanie 2	3	2,11	0,70	łatwe
Zadanie 3	2	1,19	0,60	umiarkowanie trudne
Zadanie 4	2	0,92	0,46	trudne
Zadanie 5	2	0,65	0,32	trudne
Zadanie 6	3	1,51	0,50	umiarkowanie trudne
Zadanie 7	3	0,88	0,29	trudne
Zadanie 8	3	1,16	0,39	trudne

GEOMETRIA

Szczegółowe informacje dotyczące trudności zadań z obszaru geometria podano w tabeli 3.2.9.

Tabela 3.2.9.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 2	3	2,11	0,70	łatwe
Zadanie 5a	1	0,32	0,32	trudne
Zadanie 5b	1	0,33	0,33	trudne

W zadaniu 2 z obszaru geometria należało obliczyć obwód trójkąta, mając długość jednego boku tego trójkąta i zależności między bokami. Nieco ponad połowa dzieci rozwiązujących zadania sprawdzianu dodatkowego przedstawiła pełne, poprawne rozwiązanie tego zadania, a 4,8% wykonało poprawne obliczenia, ale nie zapisało jednostki. Ok. 7,8% uczniów zastosowało poprawną metodę, ale popełniło jeden błąd rachunkowy, a ok. 3,0% więcej niż jeden błąd rachunkowy. Ok. 10,8% zakończyło rozwiązywanie zadania po obliczeniu długości boków trójkąta, zaś 3,5% zakończyło rozwiązywanie zadania po wyznaczeniu długości jednego boku lub dalsza część rozwiązania zawierała błędy merytoryczne. Ok. 4,3% dzieci nie podjęło próby rozwiązania tego zadania.

Zadanie 5 miało formę zamkniętą. Wymagało przede wszystkim specyficznego widzenia i dostrzegania zależności między obiektami przedstawionymi na rysunku. Aby rozwiązać zadanie uczeń musiał zauważyć, że suma długości dwóch boków większego kwadratu jest równa sumie długości trzech boków mniejszego kwadratu. Na pytanie o długość boku większego kwadratu poprawnej odpowiedzi udzieliło 73 (31,6%) dzieci. Podobna liczba trzecioklasistów – 76 (32,9%) obliczyła poprawnie obwód prostokąta utworzonego z trzech małych i dwóch dużych kwadratów. Odsetek braku odpowiedzi na pierwsze pytanie był równy 15,6%, a na drugie – 19,5%.

SPRAWNOŚĆ RACHUNKOWA

Zadania z obszaru sprawność rachunkowa w sprawdzianie dodatkowym wymagały nie tylko sprawnego wykonywania obliczeń, ale także ustalania strategii rozwiązywania zadania. Szczegółowe informacje dotyczące trudności zadań z tego obszaru podano w tabeli 3.2.10.

Tabela 3.2.10.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 1a	1	0,48	0,48	trudne
Zadanie 1b	1	0,37	0,37	trudne
Zadanie 6a	1	0,63	0,63	umiarkowanie trudne
Zadanie 6b	2	0,87	0,44	trudne

W zadaniu 1 uczeń miał wpisać w okienko odpowiednią liczbę, przy czym zarówno po jednej, jak i po drugiej stronie znaku równości było zapisane działanie. Musiał zatem ustalić kolejne kroki jego rozwiązania – najpierw wykonać działanie występujące po lewej stronie znaku równości, a następnie ustalić liczbę, jaką należy wpisać w okienko. Dodatkową trudnością było to, że po wykonaniu pierwszego kroku wynik występował po lewej (a nie jak w typowym zapisie – po prawej) stronie znaku równości. Pierwszy przykład ($80 - 38 = \square \cdot 7$) poprawnie wykonało 112 (48,0%), a drugi ($8 \cdot 9 = \square + 45$) – 85 (36,8%) dzieci. Ok. 3,9% dzieci opuściło pierwszy i ok. 4,3% – drugi przykład w tym zadaniu.

Zadanie 6 wymagało wykonania wielu rachunków, jednak można było ograniczyć ich liczbę, dostrzegając zależności między liczbami i prowadząc pewne rozumowania matematyczne. W zadaniu tym było danych sześć liczb: 6, 16, 22, 27, 35, 37. W pierwszej części zadania uczeń spośród liczb: 16, 22, 27, 35, 37 miał wybrać tę, która jest sumą dwóch innych spośród podanych sześciu liczb. Tę część zadania poprawnie wykonało 146 (63,2%) trzecioklasistów. Jednak 13 dzieci wybrało liczbę 16, co może świadczyć o tym, że albo nie zrozumiały one sensu zadania, albo nie rozumieją podstawowych zależności między liczbami, tzn. że suma dwóch liczb naturalnych dodatnich jest zawsze większa od każdego ze składników tej sumy. Ok. 17,8% dzieci opuściło tę część zadania. W drugiej części zadania należało wskazać takie cztery spośród podanych sześciu liczb, których suma jest równa 100. W tekście zadania była podana informacja, że zadanie ma dwa rozwiązania i że należy podać oba. Obie możliwości podało 77 (33,3%) dzieci. Jedna możliwość została wskazana przez 48 (20,8%) uczniów, przy czym 21 dzieci wskazało liczby: 16, 22, 27, 35, a 27 dzieci: 6, 22, 35, 37. Ok. 16,45% uczniów, którzy przystąpili do sprawdzianu dodatkowego, zrobiło błędnie drugą część tego zadania, a prawie co trzeci nie podjął próby jego rozwiązania.

ROZUMOWANIA MATEMATYCZNE

Szczegółowe informacje dotyczące trudności zadań z obszaru rozumowania matematyczne podano w tabeli 3.2.11.

Tabela 3.2.11.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 4	2	0,92	0,46	trudne
Zadanie 8a	1	0,42	0,42	trudne
Zadanie 8b	1	0,56	0,56	umiarkowanie trudne
Zadanie 8c	1	0,17	0,17	bardzo trudne

Zadania z obszaru rozumowania matematyczne wymagały prowadzenia elementarnych rozumowań preferowanych w matematyce. Nie można było ich rozwiązać za pomocą gotowego schematu postępowania. W zadaniu 4 uczeń, wiedząc że cała pizza waży 40 dag, miał ustalić, ile waży trzy ćwiartki tej pizzy. 99 (42,9%) dzieci podało pełną, poprawną odpowiedź, 7 (3,0%) zastosowało poprawną metodę, ale popełniło błąd rachunkowy, a 8 (3,5%) podało tylko poprawną odpowiedź bez żadnych wyjaśnień. 32 (13,9%) trzecioklasistów nie rozwiązało tego zadania.

Zadanie 8 dotyczyło pomiaru czasu i obliczeń zegarowych. Składało się z trzech części, z których każda miała formę zamkniętą z pięcioma odpowiedziami do wyboru. W pierwszej części tego zadania dziecko miało wskazać tę godzinę, której wskazówki zegara znajdują się w jednej linii. Poprawną odpowiedź (18.00) wskazało 98 (42,4%) dzieci. Prawie co trzecia osoba podała, że jest to godzina 12.30, a ok. 8,7% uczniów zaznaczyło 9.15. 37 (16,0%) trzecioklasistów nie podjęło próby rozwiązania tej części zadania. W drugiej części zadania uczniowie mieli zamienić 200 minut na godziny i minuty. Poprawną odpowiedź – 3 godziny 20 minut wybrało 130 dzieci (56,3%). Jednak prawie co dziesiąty trzecioklasista podał, że jest to 2 godziny 40 minut, a 8,23% dzieci wskazało 2 godziny 20 minut. 32 (13,9%) uczniów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Trzecia część okazała się najtrudniejszym zadaniem w całym teście dodatkowym. Spośród podanych godzin należało wskazać godzinę, którą wskazuje zegar, wiedząc, że od południa do tej godziny, którą wskazuje zegar, upłynęło o 2 godziny więcej, niż jest od tej godziny do północy. Poprawną odpowiedź (19.00) wybrało jedynie 40 (17,3%) dzieci. Najczęściej wybieranymi odpowiedziami w tym pytaniu były 22.00 (56 dzieci, co stanowi 24,2%) i 14.00 (50 dzieci, co stanowi 21,7%). 46 (19,9%) uczniów opuściło to zadanie. Należy jednak zauważyć, że było to ostatnie zadanie w sprawdzianie dodatkowym. A zatem przy interpretacji wyników należy uwzględnić naturalne zmęczenie dzieci (które wcześniej rozwiązywały zadania sprawdzianu podstawowego) i ograniczenie czasowe.

ZADANIA TEKSTOWE

W tym roku trzecioklasiści najgorzej poradzi sobie z zadaniami z obszaru zadania tekstowe. Były to zadania złożone. Nie tylko wymagały zrozumienia opisanej sytuacji, ale także ustalenia kolejnych kroków rozwiązania i stworzenia odpowiedniego modelu matematycznego. Szczegółowe informacje dotyczące trudności zadań z obszaru zadania tekstowe podano w tabeli 3.2.12.

Tabela 3.2.12.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 3	2	1,19	0,60	umiarkowanie trudne
Zadanie 7	3	0,88	0,29	trudne

W zadaniu 3 uczeń, wiedząc, ile osób wsiadło do windy na parterze, ile osób wysiadło z windy i wsiadło do niej odpowiednio na pierwszym i drugim piętrze, miał ustalić, ile osób było w windzie, gdy ruszyła z drugiego piętra. Rozwiązanie dziecko mogło przedstawić na rysunku lub używając odpowiednich formuł matematycznych. 126 (54,6%) dzieci podało pełne poprawne rozwiązanie tego zadania, a 21 (9,1%) zastosowało poprawną metodę, ale popełniło błąd rachunkowy. Ok. 7,4% uczniów nie podjęło próby rozwiązania tego zadania.

Zadanie 7 okazało się znacznie trudniejsze niż zadanie 3. Trzecioklasista, wiedząc, że Maciek i Julia mają razem 24 lata i że Julia jest o 6 lat młodsza od Maćka, miał ustalić, ile lat ma Julia i ile lat ma Maciek. Pełne, poprawne rozwiązanie tego zadania przedstawił prawie co czwarty uczeń. 5 dzieci zastosowało poprawną metodę, ale popełniło błędy rachunkowe. 6 dzieci wykonało poprawne obliczenia, ale 4 z nich w odpowiedzi zamieniło wiek Maćka z wiekiem Julii, a 2 nie wskazało, kto ile ma lat. 10 uczniów obliczyło wiek tylko jednego z bohaterów zadania i na tym poprzestało. 82 uczniów (35,5%) rozwiązało zadanie błędnie, 13 (5,6%) rozpoczęło rozwiązywanie zadania, ale je przerwało, a prawie co czwarte dziecko w ogóle nie podjęło próby rozwiązywania tego zadania. Warto tu zwrócić uwagę, że podobne zadania, o tym samym modelu matematycznym, ale innych kontekstach realistycznych często pojawiają się w szkolonych podręcznikach i zbiorach zadań, zwłaszcza dla uczniów uzdolnionych matematycznie.

3.3. Wyniki badania w części przyrodniczej

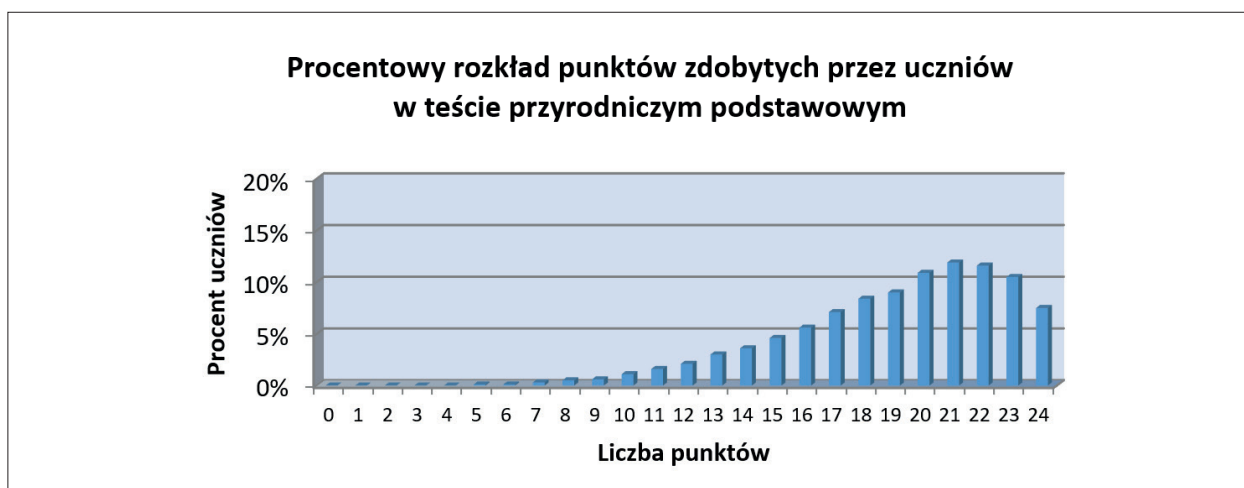
Sprawdzian podstawowy w części przyrodniczej pisało 13 482 uczniów z całej Polski. Najwięcej uczestniczyło w badaniu uczniów klas trzecich z województw dolnośląskiego i wielkopolskiego, a najmniejszy odsetek uczniów wśród badanych stanowili trzecioklasiści z województw podlaskiego – 2% i zachodniopomorskiego – 2%.

Za wszystkie zadania w części przyrodniczej uczeń mógł uzyskać 24 p. Średni wynik wszystkich uczniów biorących udział w badaniu to 19,0 p. (79,2%). Najwyższy wynik uzyskali uczniowie z województw: podlaskiego – 20,0 p., czyli około 83% p. możliwych do zdobycia, łódzkiego – 19,6 p., czyli 82% p. możliwych do zdobycia, i podkarpackiego 19,5 p., czyli 81% p. możliwych do zdobycia. Najniższy wynik uzyskali uczniowie z województwa opolskiego – 18,1 p., czyli 75% p. możliwych do zdobycia.

Wykres 3.3.1.

Wykres 3.3.2.

Rozkład ten wskazuje, że dla większości uczniów zadania w sprawdzianie przyrodniczym nie były trudne. Maksymalną liczbę punktów zdobyło 1008 uczniów, co stanowi 8% uczniów uczestniczących w sprawdzianie.

Po opracowaniu wyników osiągniętych przez uczniów rozwiązujących zadania sprawdzianu przyrodniczego uzyskano w zakresie łatwości zadań dane zaprezentowane poniżej.

Tabela 3.3.1.

Zadanie	Maksymalna liczba punktów za rozwiązanie zadania	Średnia zdobytych punktów	Wskaźnik łatwości	Interpretacja wskaźnika łatwości
Zadanie 1	4	2,97	0,74	łatwe
Zadanie 2	1	0,75	0,75	łatwe
Zadanie 3	1	0,74	0,74	łatwe
Zadanie 4	3	2,49	0,83	łatwe
Zadanie 5	3	2,47	0,83	łatwe
Zadanie 6	3	2,64	0,88	łatwe
Zadanie 7	4	3,29	0,82	łatwe
Zadanie 8	5	3,61	0,72	łatwe

Zadanie 1 polegało na tym, by na podstawie przedstawionego rysunku opisać warstwy lasu. 599 dzieci nie podjęło próby udzielenia odpowiedzi, nawet częściowej. Za niepełną odpowiedź uczeń mógł uzyskać odpowiednio 3 p., 2 p. lub 1 p. Większość uczniów nie miała problemu z udzieleniem poprawnej odpowiedzi. Za w pełni poprawne wykonanie zadania uczeń mógł uzyskać 4 p. Powinien był wpisać właściwe nazwy 4 warstw lasu: ściółka, runo, podszyt, korony drzew. Wskaźnik łatwości zadania 0,75 potwierdza, że zadanie było łatwe i nie sprawiło uczniom trudności. Zapewniło im też dobry start w rozwiązaniu pozostałych zadań sprawdzianu.

Trudności nie sprawiło również uczniom zadanie 2. Okazało się, że piszący wykazali się znajomością zwierząt żyjących w lasach, wybierając odpowiedź: żubr, sowa, dzik, borsuk. Uczniowie powinni uważniej czytać polecenia. Być może niektórzy przeoczyli w zapisie polecenia uwagę, że należy wskazać odpowiedź, w której zapisano tylko zwierzęta żyjące w lasach. Łatwość tego zadania wyniosła 0,75.

W grupie zadań łatwych znalazło się także zadanie 3. Polegało na wskazaniu odpowiedzi zawierającej tylko nazwy roślin rosnących w polskich lasach. Wszyscy uczniowie podjęli próbę rozwiązania zadania. Niektórzy uczniowie wykazali się nieznanymi rozwiązywaniem zadań wielokrotnego wyboru i zaznaczali dwie odpowiedzi. Łatwość zadania wyniosła 0,74.

Łatwość zadania 4 wyniosła 0,83. Zadanie sprawdzało umiejętność wskazania co najmniej trzech korzyści płynących z istnienia lasu. Zadanie odwoływało się nie tylko do wiedzy przyrodniczej, ale też do doświadczeń uczniów. Zastanawia fakt, że 325 uczniów zrezygnowało z próby udzielenia odpowiedzi. Pozostali uczniowie wpisywali w odpowiedzi, że: las to naturalny filtr powietrza – „zielone płuca”, które zatrzymują zanieczyszczenia, las stanowi środowisko życia zwierząt, daje żywność ludziom, jest też miejscem relaksu dla ludzi, dostarcza budulca – drzewa. Za udzielenie w pełni poprawnej odpowiedzi uczeń otrzymywał 3 p. Część uczniów udzieliła niepełnej odpowiedzi, wpisując dwa przykłady lub jeden przykład korzyści z istnienia lasu, uzyskując odpowiednio 2 p. lub 1 p.

Zadanie 5 dotyczyło umiejętności podjęcia działań na rzecz ochrony przyrody. Sprawdzało, czy uczeń rozumie sens ochrony przyrody. W zadaniu 5 badani powinni udzielić 3 poprawnych odpowiedzi. Część uczniów udzielała dwóch poprawnych odpowiedzi lub jednej poprawnej odpowiedzi, uzyskując punkty za odpowiedź częściowo poprawną. Uczeń powinien wiedzieć, że należy zbierać makulaturę i znać przyczynę takiego działania, znać zasady postępowania w parkach narodowych i wiedzieć, że należy chronić drzewa. Wszyscy piszący podjęli próbę rozwiązania zadania. Łatwość zadania wyniosła 0,83.

Zadanie 6 nie przysporzyło uczniom trudności. Okazało się najłatwiejszym zadaniem w sprawdzianie przyrodniczym. Łatwość wyniosła 0,89. Zdecydowana większość trzecioklasistów potrafiła zapisać numery odpowiednich telefonów: alarmowego, policji, straży pożarnej oraz pogotowia ratunkowego. Są to umiejętności niezbędne w życiu codziennym, ważne dla zachowania bezpieczeństwa.

Zadanie 7 osiągnęło łatwość 0,83. Piszący powinni zaznaczyć cztery poprawne wypowiedzi. Zadanie sprawdzało znajomość zasad bezpiecznego korzystania z internetu i wiązało się z codziennymi doświadczeniami uczniów. Trzecioklasiści znali zasady dotyczące czasu pracy z komputerem i warunków postępowania się wyszukiwarką internetową. Warto zadbać o to, by uczniowie dokładnie poznali podstawowe zasady zachowania prywatności w mediach społecznościowych. Nie wszyscy uczniowie mieli świadomość tego, że nie powinni zamieszczać swojego adresu czy zdjęć.

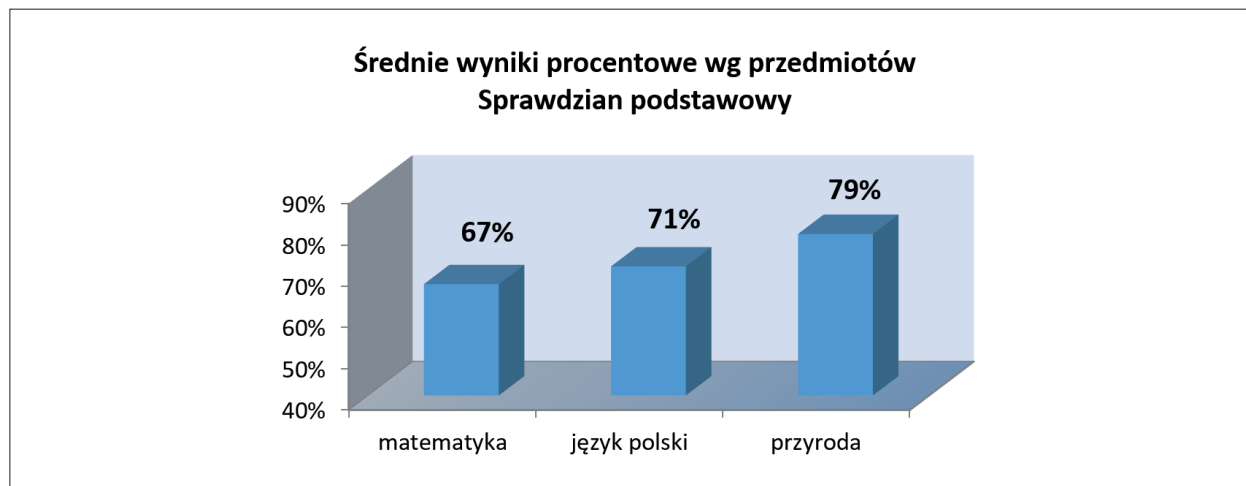
Ostatnie 8 zadanie w części przyrodniczej wymagało umiejętności odczytywania danych z mapy oraz znajomości kierunków geograficznych. Podobnie jak w innych zadaniach wielokrotnego wyboru, uczniowie zaznaczali w zadaniu 8a–8e dwie odpowiedzi. Należy ćwiczyć z uczniami rozwiązywanie tego typu zadań. Część uczniów, wskazując odpowiedź, kierowała się tym, że jeden z jej elementów był właściwy i nie zwracała uwagi na to, że właściwe powinny być obydwa elementy odpowiedzi. Łączył je spójnik i, np. w zadaniu 8e. To również wskazuje, że należy omówić udzielanie odpowiedzi na ten typ zadań. Łatwość zadania wyniosła 0,72.

Wyniki, które osiągnęli piszący za rozwiązanie zadań w sprawdzianie przyrodniczym są zadowalające. Uczniowie wykazali, że opanowali wiedzę i umiejętności określone w Podstawie programowej kształcenia ogólnego.

4. Podsumowanie

Pogłębiona analiza wyników pozwala stwierdzić, że umiejętności – polonistyczne, matematyczne i przyrodnicze – u zdecydowanej większości uczniów są na odpowiednim poziomie.

Wykres 4.1.

Wyniki uczniów wskazują, że osiągnięcia w części polonistycznej z zakresu czytania oraz kompetencji językowych (gramatyka) są zadowalające. Nadal należy je rozwijać. Niektóre umiejętności z zakresu pisania przysporzyły uczniom trudności. Zwłaszcza samodzielne zredagowanie wypowiedzi. Umiejętność ta wymaga dalszych ćwiczeń. Nauczyciele powinni też zwrócić uwagę na kształcenie umiejętności poprawnego pisania. Przestrzeganie poprawności ortograficznej okazało się umiarkowanie trudne.

Ogólne wyniki, jakie osiągnęli uczniowie w części matematycznej, można uznać za zadowalające. Większość z nich ma dobrze opanowane drobne, szczegółowe umiejętności matematyczne, wymienione w podstawie programowej. Tegoroczni trzecioklasiści wykazali się wysokimi umiejętnościami z zakresu geometrii. Jednak umiejętności rachunkowe wielu uczniów nie są na odpowiednim poziomie i należy przyłożyć szczególną wagę do ich doskonalenia. Również należy zwrócić większą uwagę na rozwijanie umiejętności praktycznych, tj. posługiwanie się kalendarzem i zegarem czy odczytywanie temperatury. W tych zakresach dzieci wykazują pewne braki, co może skutkować, m.in. trudnościami w funkcjonowaniu w życiu codziennym lub w uczeniu się matematyki w klasach IV–VIII. Należy też pamiętać, że edukacja matematyczna nie powinna koncentrować się tylko na wyćwiczeniu określonego algorytmu czy rozwiązaniu konkretnego zadania, ale na rozwijaniu myślenia matematycznego i twórczego podchodzenia do problemów. Ważne jest też, aby w klasach I–III dzieci wykonywały dużo manipulacji na realnych przedmiotach, aby nabyły odpowiednio wiele doświadczeń matematycznych.

Wyniki sprawdzianu są ważną informacją dla nauczycieli, rodziców i samych dzieci. By jednak sprawdzian spełnił założone cele, warto pamiętać o kilku zasadach.

Należy omówić sprawdzian z rodzicami dziecka, którzy zwykle z dużym niepokojem czekają na wyniki. Należy wskazać mocne strony dziecka, a potem omówić trudności, pokazać, jak pracować z dzieckiem w domu, aby mogło ono pokonać te trudności. Warto zachęcić rodziców do współpracy i wspierać metodycznie (np. wskazując literaturę lub pomagając w doborze ćwiczeń).

Trzeba też pamiętać, że wynik punktowy to tylko jeden z czynników oceny dziecka. Ze względu na różnice rozwojowe należy również brać pod uwagę wysiłek dziecka oraz jego podejście do stawianych mu zadań.

Wyniki uczniów osiągnięte w sprawdzianie nie mogą być jedyną podstawą oceny pracy nauczyciela, ponieważ należy brać pod uwagę również inne czynniki (środowisko, wcześniejsze doświadczenia edukacyjne itp.).

Reasumując – warto przeprowadzać sprawdziany w klasach I–III, tylko trzeba organizować je w sposób przyjazny dla dzieci, rodziców i samych nauczycieli. Wyniki sprawdzianów powinny być analizowane pod kątem określenia mocnych i słabych stron dziecka i stanowić podstawę do indywidualizacji pracy z małym uczniem – wspierania go w pokonywaniu trudności i rozwijania jego uzdolnień. Nie można zapominać o rodzicach, którzy powinni być partnerami nauczyciela podczas pracy z dzieckiem.

Serdecznie dziękujemy nauczycielom i dyrektorom szkół za zaangażowanie przy realizacji sprawdzianu Omnibus 2021.

